

## СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ

Черняков В.О. (КНЕУ, м. Київ)

Засновником економіки знань вважається американець австрійського походження Фріц Махлуп. Економіка знань – це тип економіки, у якій фактор знань відіграє вирішальну роль, а виробництво знань є джерелом економічного росту.

На рубежі 90-х років народилося те, що сьогодні називається "економіка знань", або новою економікою. Її відмінною рисою є прискорений розвиток нематеріальної сфери і нематеріального середовища господарської діяльності. Виробництво, розподіл і використання знань складають основу нової економіки, а її інфраструктурою стає всевітня інформаційна мережа (табл.1). У цьому полягає зміна парадигми економічного розвитку, що істотно зменшує матеріально-ресурсні і просторові межі границь темпів росту.

Таблиця 1. Характеристика економіки знань

Характеристика	Відмітні ознаки
Масштаби	Мережна, глобальна
Сировина	Інформація, що не зникає і не відчужується
Закономірності	Закон віддачі, що підвищується, замість закону спадної віддачі. Короткі інноваційні і життєві цикли продукції і послуг
Інфраструктура	Всесвітня мережа Інтернет
Фінансові інститути	Венчурні фонди, ринки цінних паперів компаній високих технологій (NASDAQ, Wesday, Nouveau Marche)
Кредитні джерела	Пенсійні фонди, корпорації, індивідуальні інвестори, домашні господарства
Інститути	Інтелектуальна власність, динамічна конкуренція, низькі бар'єри входу на ринки

Економісти першими звернули увагу на той факт, що в ужиток увійшов коефіцієнт Тобіна – співвідношення ринкової ціни компанії до ціни заміщення її реальних активів. Розрив між цими показниками має різні назви: невидимі активи, інтелектуальний капітал, організаційні можливості. Сьогодні мало хто сумнівається в тому, що саме інтелектуальний капітал створює основну вартість для акціонерів фі-

рми, а компетентність її менеджменту визначається якістю управління цими невидимими активами.

Невидимі активи — це вкладення з людський капітал фірми й у НДДКР, торговельна марка, інтелектуальна власність, кваліфікація менеджерів і персоналу, відносини зі споживачами і постачальниками, внутріфірмова культура, включаючи етику і соціальну відповідальність, і т.п. Ці різноманітні складових можливостей організації одержують визнання й оцінку на ринку. Її адекватність і стійкість — окрема проблема. Якщо спробувати звести них до одного знаменника, то це все різні форми явного і неявного знання. При цьому економічні параметри компаній нової економіки істотно відрізняються від характеристик традиційних фірм. Таким чином, у теорії і практиці менеджменту виникла зовсім нова область — управління інтелектуальними активами, або управління знанням.

В даний час відбувається процес формування змісту поняття «економіка знань». Близькими і частково перекриваються поняттями є: «інноваційна економіка», «постіндустріальне суспільство», «суспільство знань (knowledge society)», «інформаційне суспільство» і «нова економіка».

Виникнення і розвиток нової економіки — це третя економічна революція в історії людства. Першою була аграрна революція, де дефіцитним ресурсом була родюча земля. Другою з'явилася промислова революція з дефіцитним ресурсом у виді речовинних елементів капіталу — машин, що дозволили різко підвищити продуктивність живої праці. Нова економіка заснована на знаннях, а дефіцитним ресурсом стає висококваліфікований творчий працівник.

Становлення нової економіки, або економіки знань має фундаментальне значення для розвитку народного господарства і підвищення конкурентоспроможності України. У якому ступені Україна використовує цей шанс залежить від держави, бізнес-структур і громадян, а також від наступних факторів: розвитку освіти і науки, зацікавленості суспільством інформації і наукових знань; становлення культури державного управління і менеджменту вітчизняних підприємств; ступеня володіння фахівцями англійською мовою, ІКТ, технікою презентацій і ведення переговорів; розвитку телекомунікаційної інфраструктури і багатьох інших.